

LO GERONÉS



SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	peseta trimestre
Fora	1'25	id. id.
Estranger	1'50	id. id.
Un número 10 cèntims		

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin à la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanar

Any 4.º

Dissapte 25 de Dezembre de 1897

Núm. 193

SECCIÓ GENERAL

DISCURS

Llegit per D. Joan Fermàyer Ayats, president del Ateneu Barcelonès, en la sessió inaugural dels treballs d'aquest any.

Senyors:

Perque 'l dia d' avuy havia de arribar, malgrat las mevas bonas ó malas arts pera allunyar-lo, quan á la Primavera passada m' oferiren aquest lloch d' honor, una veu interna, la veu jo crech del meu Angel de la Guarda, me cridava no l' acceptis, que res per endavant has fet per guanyarlo; no l' acceptis pas que ab ell contraus un deute y després no sabrás com ferho pera pagarlo. Estímul de la vanitat disfressats de consideracions d' ordre superior pogueren més que la veu de la rahó, y de llavors ensá, com si 'l pecat portés en sí la penitencia, com ombra fatídica de dia y de nit me persegueix lo recort del deute que tinch contret, y á totas horas y en tot lloch vaig buscant un tema que, estant á la mida de las mevas foras, no desmereixi d' aquells ab que mos predecessor anyalment han vingut escrivint los fulls més brillants dels anys d' aquesta Casa.

Pero trobarlo hi he pensat mil vegadas deliberadament, posant pera aquest treball tota ma voluntat al servey de la rahó ó la rahó al servey de la voluntat, com ho requereix la importancia del acte; hi he pensat, sense donarmen compte, en aquells moments en que, per lo mateix que no s' pensa res, la ánima en alas de la fantasia, enlayrantse pels espays imaginaris com capritxosa papallona divaga entre las més incoherents y heterogéneas ideas, fins que per la forsa d' una atracció misteriosa se fixa en aquella que la avassalla. Y si durant aquest temps, en mitj de mas ocupacions ó en las horas d' esbarjo, un fet qualsevol m' ha cridat l' atenció, ull-pres sempre de la mateixa obsessió, l' he apreciat, no per lo que en sí pogués valer, sino per si podria en lo dia d' avuy aprofitarlo. Tot sense resultat.

Y vacilant é indecís com lo primer dia, comenso á escriure sens ovirar lo Nort que pugui orientarme.

Pera pagar mon deute estich disposat á donar quant tinch y posseesch, fins qui sab lo que ja avans d' are he dat en pago altres vegadas y entenent haver complet aixís com deutor honrat, sens brújula ni timó me llenso al qu' es per mí mar inmens de confusions, presentint que, com sempre, han d' emportásemen las corrents impetuosas que avuy tot ho arrastran.

Si ellas no 'm duhen á port, que vostra benevolencia, al menys, me salvi del naufragi.

Acabo de dir que se me 'n emportarán las corrents que avuy dominan; y las corrents que avuy dominan son, senyors, corrents d' autonomia. Be ho sabeu vosaltres que, volent que 'l Ateneu, representació la més important, com tantas vegadas s' ha dit de la cultura moral y material de Barcelona, no caminés contra corrent, are fa dos anys eleváreu á vostra presidencia al gran poeta que pera predicar la autonomia ab l' exemple, en catalá feu la apologia de la llenga catalana; hi cridáreu l' any passat al hábil polemista y pensador no menys gran que, havent sigut un dels primers en saludar la nova idea, no tingué més que recordarvos en la diada d' avuy paraulas que anteriorment en altres ocasions havia pronunciat pera propagarla; y m' hi heu pujat are á mí que, fora d' aquestas corrents, faltat de vigor, he d' encallarme.

Y aquestas corrents, senyors, en va tractan de destruir las y contenir las los que, obcecats per falsas creencias, no concebeixen la substitució dels actuals

organismes sense que 'l mon se trasbalsi, y en va procuran desviarlas los que, ab menos bona fe pero ab més perspicacia, tot ho sacrifican á las personals ventatjas.

Jo no sé lo que succehiria al final de la centuria passada, perque difícil es descubrir entre 'ls fets descarnats y frets que la historia 'ns relata aquells intims sentiments que, sense exteriorarse, determinavan una aspiració casi unánim; pero á judicar per los efectes, es de creure que la idea de llibertat que renaixia allavors, després de més de tres sigles d' estar apagada, se respiraria en la atmósfera, dominaria las conciencias é informaria més ó menos clandestinament tots los actes avans de que pogués imposarse en lo terreno de la práctica. Fins es de presumir que 'ls mateixos que ab més violencia la perseguían, en lo fons de son pit li rendían homenatge.

Aixó es lo que avuy succeheix. Després de tants y tants ensaigs funestos, renaixent d' entre las matexas cendras que tenían casi ofegada la llibertat humana, ha anat prenent cos una nova idea, y lo que al principi eran sentiments indefinits que no se exteriorisavan y després una aspiració vaga de motls escarnida, avuy quant lo sigle está donant los últims badalls, los aconteixements sembla que s' precipitan d' una manera vertiginosa é impensada, anunciant que l' ha de tenir per emblema 'l nou sigle y que aquest ha de comensar ab cambis extraordinaris.

Avuy al fi, senyors, la soberbia humana que per espay de tant temps ha pretengut que la constitució dels pobles ha d' esser efecte estudiat de concepcions abstractas, devant de las teorías desacreditadas se dona quasi per vensuda, y convé en que per demunt dels principis que s' diuen científichs hi ha fets que s' imposan é interessos que deuen respectarse. Avuy, senyors, son molts los que creyém que 'l governament dels pobles es un art que té per basa la experiencia, y que no es molt lluny lo dia que 'l mon se riurá d' ell mateix recordant los fruyts que ha donat la ciencia que baix lo pompós nom de Dret Polítich se conreuha en nostre sigle.

Y l' art de governar los pobles en lo que té d' experimental y dintre d' un ben entés positivisme, ensenya que la autonomia es condició essencial de la existencia de tota personalitat, lo mateix de la de las individuals que de la de las colectivas.

Si; desde 'l individuó humá al Estat, tota personalitat necessita autonomia. Sens ella 'l home fins pert la consideració de persona; la familia s' converteix en una agrupació de parents més ó menos numerosa sense vínculs comuns ni iniciativas, lo municipi passa á ser una roda de la administració sense moviment propi, y las regions que per las condicions étnicas, históricas y socials se troban encara plenas de vida, s' extremeixen, vejent com se malogra sa activitat y s' esterilisan sas energías.

En la declaració de Drets del Home del sigle passat va aixó oblidarse; y aquestas drets en la major part han resultat una mentida; perque aquestas drets, que no son res si no s' tenen per exercirse y usarse, no s' poden usar ni exercir sense 'l concurs d' aquellas altres entitats que, lluny d' esser creacions artificials y arbitrarias d' una vana ciencia, existeixen, en virtut de lleys fatals de la naturalesa humana y pera cumplir fins socials á aquesta indispensables.

L' home gelós de sa dignitat, refiat de sas propias foras y ofuscat per l' egoisme, no vá veure que la exageració del Poder Real no era més que la exageració del Poder del Estat, mediant aquella compenetració, ab las paraulas «l' Estat só jó», tant gráficamente expressada; y pera obtenir sa emancipació se limitá á destruir ó reformar la monarquia deixant l' Estat en tota sa omnipotencia. Es dir, va contentarse ab darli nova forma per comptes de moderar sas atribucions, redimint á la familia, als pobles y á las antigas nacionalitats, que lo mateix qu' ell, baix lo mateix jou y en virtut de las mateixas causas, vivían oprimidas.

Avuy, quan després d' aprop de cent anys d' inú-

tils ensaigs y estérils probaturas, l' home carregat de drets que li fan nosa se troba més aislat que may, sofrintla enervant ingerencia del Estat en totas las manifestacions de la vida; avuy es que, avergonyit de sa ciencia y contemplant embadalit los exemples de benestar y armonia que li ofereixen aquells temps vells que havia considerat de barbarie, sens dubte perque no coneixían ni ensenyavan en las escolas lo Dret Polítich, ni havia classificat, per lo tant, encare las formas de govern, ni destriat los poders que integran la soberanía, ni definit los drets legislables é illegislables, ni teoriat las funcions de la administració; avuy, desenganyat, en lloch de llibertat crida autonomia, comprenent que pera conseguir la autonomia seva ha de procurar la llibertat é independencia de totas aquellas colectivitats que, per lo mateix que no son creacions arbitrarias y venen cridades á realisar fins socials, han d' ajudar-lo y sostenirlo.

¡Ah! senyors, que trista sería al punt qu' hem arribat la condició humana ¡si perdessim aquesta última esperansa!

En tots los Estats compostos, las antigas nacionalitats, aquellas regions que tenen circunstancias que las individualisan, se remouhen, y, sense que intentin separarse, reivindican lo dret de governarse; á Catalunya, sia perque ha quedat més caliu entre las cendras de las tradicions, encara no esventadas, sia perque tinga més marcat que las altras regions del Estat espanyol los signes de sa personalitat característica, fa temps que aquest moviment vé progressivament pronunciantse y 'ls que fa alguns anys se contentavan ab descentralisació administrativa, s' han arribat á convencer de que tota descentralisació ha de esser infecunda si no viu d' autonomia.

Tots los interessos propis de Catalunya y dels demás territoris que com Catalunya tenen vida propia, tant los morals com los materials, y totas las manifestacions de la vida humana que requereixin la intervenció del poder públich, han de quedar al exclusiu cuydado de cada un d' ells, baix l' amparo y salvaguarda d' un poder regional ab tots los atributs integrants de la soberanía.

(Seguirá)

Lo catalanisme y la autonomía de Cuba

Ha sortit en molts periódichs y discursos la afirmació brillant y d' efecte de la injusticia de la concessió de la autonomia á Cuba, quan n' havían sigut privadas las regions de la Península; pero no ha sortit segurament dels elements més genuinament fueristas y nacionalistas, del més científica y patrióticamente convensuts de la necessitat de las autonomías regionales, la idea d' una oposició ó una concessió que, qual-sevulga que sigui lo judici que mereixi per sa oportunitat y per la forma en que s' ha fet, may pot ser mirada ab mals ulls, ni radicalment combatuda per qui vulgi dirse regionalista, nacionalista ó fuerista.

Sols la ignorancia, desgraciadament massa general, del verdader fonament d' aquestas varias importantíssimas reivindicacions de tants y tants pobles que volen reconstituir los Estats artificials actuals baix bases més solidas, ó una passió política y l' despit de veure perdres una desitjada ocasió d' apareixer com remey únich del país, despit y passió que no han sigut dissimulats pas massa, ha pogut fer que alguns que combaten per son regionalisme afectin indignació per la concessió de la autonomia á Cuba, fundantse en antigas queixas y recordant la pérdida de la que son país durant molts sigles tingué.

Es un argument completament fals lo que fan los carlins, lo que enlluherns á alguns fueristas y que aquí mateix es repetit per alguns que precisament no son pas catalanistas. No; en nom del fuerisme bascongat, ni del regionalisme gallego, ni del catalanisme,

no hi ha cap dret a oposar-se a la autonomia antillana. Lo sol fet d'haverlas perdut las regions en que avuy es més viu l'esperit de reivindicació de las antigas llibertats, no es motiu, ans lo contrari, pera oposar-se a la concessió a Cuba d'un règimen d'acort ab sas necessitats y aspiracions, com no hi havia cap motiu quant en Cánovs dictà la lley d'abolició dels furs bascongats pera que Catalunya, y Valencia, y Mallorca, y Aragó ajudessin al *home d'Estat* y deixessin abandonats als bascongats, solament per haver sigut avans, ellas també, víctimes del furor castellanista. Catalunya, al menos, ho comprengué clarament, com ho ha demostrat en totes las ocasions (y 'ls cubans nos guardarán de mentir) en que s'ha tractat de salvar a altres regions drets de que ella, no obstant, n'està privada.

No, de cap manera. Qui comprengui lo fonament de totes aquestas reivindicacions, no se'n té d'indignar may de que aquí ó a l'altra banda del mar alguna d'aquestas triomfi. Pel contrari, qui de cor vulgui a Basconia la restauració dels *furos* y la concessió de la autonomia a Galicia, a Valencia, a Catalunya, té d'alegrarse pel contrari del nou tom que la política madrilenya pren, del cambi radical operat en alguns homes polítics en la manera d'apreciar lo problema de la organització del Estat. No tenen d'apreciarse tant en petit los problemas polítics com certa gent ho fa. Y 'ls que se sàpigan elevar una mica, ben aviat compendrán que 'l llas íntim provinent d'un mateix principi científich que inspira totes aquestas reivindicacions, fa que sense mesquinesas ni egoismes tinguem de comprendre tots, com un triomf parcial de la idea mare, la concessió de la autonomia antillana.

Tot lo qui no funda sas conviccions en motius d'ordre local ó essencialment de bando polítich, ho veu que obeeix tot aquest moviment universal de totes las nacionalitats a la influencia d'un mateix esperit vivificador, sentit per los patriotes de tot arreu y esplicat y fonamentat per la ciencia moderna; y veyentho y sapiguent la solidaritat que regna entre tots los països civilisats, se'n fan prou càrrech de que'l triomf de la aspiració d'una nacionalitat determinada influheix sobremanera en la acceleració del triomf de las altres, y que la hora de la justícia pera totes s'acostará més quan més numerosos y més influyents en lo concert dels pobles civilisats siguin los Estats que s'organisin ab la basa del respecte al lliure desenrotll de totes las varietats nacionals.

Y si es aixís, en general, ¿com no té de succehir molt més encara quan la nova política, inspirada en aquest esperit, s'inicia en un Estat en que son moltes y diverses las nacionalitats ab aspiracions determinades? Si considerem importants los progressos de la causa d'Irlanda, y de la Bohemia, y de la de Polonia, y de la del Mitjdia de Fransa, y de la de Creta, ¿com no hem de pensar encara més de la concessió de la autonomia a Cuba? Interina y tot, per lo que toca a la verdadera organització del imperi dels Habsburgs, ¿qui negará la transcendencia que pera 'ls txechs, los croatas, los polachs, etc., etc., tingué la autonomia d'Hungria?

Es clar que hauria anat millor a totes las nacionalitats d'aquell Imperi, com avuy a las espanyolas, una organització total dels Estats austriachs y espanyol, satisfent totes las aspiracions proclamadas. Mes se necessitava per aixó que aquestas fossin ben maduras; mentres no s'ha restituhit a un poble la conciencia clara de sa personalitat, es efimer lo triomf de tota nacionalitat. Y avuy nosaltres podem dirho perque no hem de ser sospitosos; no ha arribat pas encara la hora de que la concessió de la nostra autonomia pugui donar tots los seus fruyts, y no es pas Catalunya la única regió de la Península que en aquest cas se troba.

Y aixís per una ó altra s'havia de comensar. Y si ab la autonomia Cuba recobra la pau, y ab llealtat per part dels uns y bon sentit per part de tots, prospera ab lo bon règimen, qui pot duptar de que l'exemple será beneficiós pera totes las causas autonomistas de la península?

Ell, en primer lloch, dona a la idea la autoritat del fet. Als que ho tenían per una utopia los hi demostra que podria ser; als que per tot argument sortían ab la rialleta d'incrédul, suposant una impossibilitat de fet, los hi suposa la afirmació sense contestació possible de que lo obtingut per Cuba avuy, no hi ha rahó pera que demà no ho obtingui Catalunya. En los temps mal anomenats positivistas que correm, no es poch un exemple que dongui la convicció de la possibilitat de realisar un programa ab fé y bona voluntat.

Pero además hi ha que en aquestos països nostres d'ordre y lògica la primer pas donat per lo camí que suposa la concessió de la autonomia a Cuba necessàriament ne tindrà de portar d'altres. Fins ara s'havia eguit lo camí de la igualtat; l'argument essencial-

ment castellà, te de portar are a una conclusió distinta. Avans portava a la supressió de las autonomias d'Aragó, de Valencia, de Mallorca, de Catalunya y de Navarra, y a la abolició dels *furos*; avuy, malgrat la oposició que per altres causas fassi l'esperit castellà al progrés de la idea, las regions podrán tornar la oració per passiva y preguntar ab quin dret se 'ls hi negará a ellas, lo que a Cuba s'ha concedit. Y a no ser que expressa ó tácitament se contesti ab l'argument arxí perillós y poch patriòtic de perque Cuba ha sostingut duas terribles guerras, no hi haurá pas altre remey que concedirlos.

Ab tant major motiu, en quant prompte 'ls mateixos polítics veurán los defectes d'aquest empelt d'organització federal dintre d'un Estat unitari. La major part dels defectes, que no hi ha pera que augmentar ni negar, del decret de reformas del senyor Moret, no provenen d'altre cosa que de tractarse d'una lley que obeeix a un esperit y a un sistema completament diferents del de las restants lleys del Estat espanyol. D'aquí certas contradiccions; d'aquí certs perjudicis que potser ab lo nou règimen se causin a interessos respectables de la península; d'aquí aquesta apariencia de millor condició en que diu que's posa a Cuba, tenint en lo govern de la península una intervenció per medi dels diputats que envia al parlament de Madrid, que no tindrà la península en lo govern antillà.

Tot aixó obeeix a haverse romput ab un sistema y haversen iniciat un altre. Pero no voldrá veure la realitat qui cregui per l'efectisme de certs arguments que aquestas contradiccions perjudican al sistema nou. No; a qui fan males al sistema antich, al règimen abandonat. Al que acabarán de destruir es al esperit estret y mesquí que ha donat sas consecuencias naturals, vistas al fi, després de tants sigles.

Si la lògica y 'l bon sentit acaban per imposarse a la rutina dels uns, a las malas passions dels altres, y sobretot al esperit nacional castellà, tant amich d'uniformismes, la autonomia antillana té de ser molt beneficiosa a la causa eterna y sempre viva de las nacionalitats petites. Per altra part, ho confessem, tenim majors esperansas al veure com s'ha vensut lo principal perill que teníam, la animadversió del esperit castellà, que no's pot negar, ha acceptat molt millor de lo que ningú podia pensarho, la implantació d'una nova política que significa la ruptura absoluta ab tot lo sistema tradicional de la expansió castellana.

LLUIS DURÁN Y VENTOSA

(De *La Renaixensa*)

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 20 de Desembre.—(1.^a convocatòria).—Reunits 11 concejals baix la presència del alcalde Sr. Boxa prengueren los acorts següents:

Passar a la Comissió un ofici del arquitecte municipal fent a saber que al practicar-se las obras del Teatre, ha hagut ab tota urgencia de pendre las midas necessaries per haverse trobat alguna viga podrida.

Cursar una instancia suscrita per alguns vehins demanant s'axampli la zona polémica d'aquesta plassa.

Lo GERONÉS desitja a tots sos llegidors, unas felisses Pasques de Nadal.

—El mes entrant s'estrenarà en lo Teatre Romea de Barcelona lo drama català en tres actes y en prosa *Lo Nuvi* obra póstuma del malaguanyat escriptor don Joseph Feliu y Codina, haventse encarregat lo decorat al reputat pintor escenògraf don Miquel Moragas.

—S'ha publicat lo número segon de la revista *Madrid Catalá* que desde are se publicarà cada quinze dies en comptes de publicarse cada mes com s'havia anunciat.

—A Galicia s'estant recullint firmes per un missatge a la Reyna Regent demanant la autonomia d'aquella antiga nacionalitat.

—Diu *Le Journal* de Perpinyà que 'l conegut literat rossellonés En Jules Delpont, ha sigut premiat ab una medalla de plata de gran mòdul per la *Société agricole, scientifique et littéraire des Pyrénées Orientales* per un estudi del poema *Canigó* de Mossen Jascinto Verdagner. Lo mateix periòdic promet donar a conixer algun fragment de dit treball y felicita a la meritada societat per l'homenatge tributat a la meritable literatura catalana encoratjantla a seguir per a questa via. La enhorabona per la nostra part al Sr. Delpont y una encaxada a nostre colega *Le Journal*.

—Com ja diguérem dias passats, lo dia de St. Tomás lo lltre. Sr. Bisbe va entregar al párroco de Calella, don Joseph

Costa, lo nomenament de canonge mestre escola d'aquesta Santa Iglesia Catedral.

—La Diputació de Barcelona ha donat mil pessetas pels pòblets perjudicats del Ampurdà en los últims ayguats. L'Ajuntament de la mateixa ciutat ha donat 600 pessetas ab igual desitio.

Lo de aquí també (sic).

—Dissapte de l'altre setmana va debutar en nostre Teatre una companyia d'òpera composta ab pocas escepcions dels mateixos artistes que formavan part de la que actuava en la passada fira. En general han interpretat bastant bé totes las obras que han posat en escena, entre ellas «Ernani», «Rigoletto», «Ballo» y «Favorita». Llástima que la música sigui fluixa. La concurrencia molt escassa y es de sentir perque treballan tots ab molta afició.

—La revista *Le Journal des Pyrénées Orientales* de Perpinyà publica en son últim número un notable article dedicat al malaguanyat escriptor català-rossellonés don Carles Bosch de la Trinxeria.

—Tota la premsa local s'ha ocupat del mal estat pecuniari de la Diputació provincial y de las proposicions que ha fet a sos acreedors, quins crèdits ascendeixen a 478.000 pessetas oferintlosi lo pago de sos crèdits ab la creació de títols de 500 pessetas amortisables per sorteigs trimestrals de modo que als 8 anys fossin tots pagats. Aixís resultaria que la Diputació pagaria cada any 59.750 pessetas.

Com es natural, los acreedors no acceptaren aquestas bases y nosaltres, com ells, creyem que la Diputació té altres medis per satisfere sos deutes, tal com lo fer un emprèstit destinant a la amortizació y pago de interessos la suma que hauria de satisfer anyalment a sos acreedors, lo que li permeteria pagar los deutes y fer milloras ben necessaries per cert, acompanyat aixó d'una bona administració.

—Divendres de la passada setmana tingué lloch la inauguració del curs en l'Ateneu Barcelonés, llegint lo secretari sortint don Enrich Prat de la Riba una interessant memoria de tot lo notable ocorregut en aquella societat durant lo curs últim y lo discurs presidencial l'il·lustrat catedràtic don Joan J. Permanyer. Los dos treballs foren fets en nostre parla, siguent fortament aplaudits per la numerosíssima concurrencia que omplia 'ls salons.

Lo dilluns passat en lo mateix Ateneu s'hi celebrà la sessió necrològica dedicada a honrar la memoria del que va ser president don Joseph Ixart y Moragas, descobrintse en aquell acte 'l retrato del finat que pera la galeria de socis il·lustres pintà don Lluís Graner y llegintse l'estudi biogràfic-critich de don Joan Sardà.

—Segons diu nostre estimat company *La Renaixensa*, s'estan fent actius treballs a Barcelona y se troban aquestos molt avansats, pera fundar la Institució de las Arts Gráficas de Catalunya, haventse ja rebut varias adhesions d'importants casas del ram del llibre establertes en diferents regions catalanas.

—S'ha anunciat a Reus pera un dels primers dias del vinent any la aparició d'una revista quinzenal catalana que portará lo títol de *La Nova Catalunya*. Constará de vint planas de bon paper y's vendrá al preu de vint céntims l'exemplar.

—Sr. Arcalde: difícilment se trobaria cap més població de la importancia de Girona en que fos tant abandonada la policia urbana. Per tot arreu quan ha plogut se procura treure l'aygua que queda embassada pels carrers; aquí també's fa segons abont. En lo Mercadal, desde la plassa de S. Agustí fins al carrer Nou, las bassas s'han d'axugar a mida de dias, no n'hi ha pas cap perill que cap brigada hi dongui una passada, y ara menos que may ab la feynada que tenen ab l'arreglo de jardins. Y a fe que fa falta sobre tot per l'estat deplorable del empedrat del carrer de las Bernardas. Lo pont de las pescaterias en dias de pluja es intransitable, donchs desde que van taparse las junturas de las fustas per ahont antes s'escurrián las ayguas, s'hi atura l'aygua de tal modo que's impossible sense mullarse de peus a travessar-lo.

¿No podrian los Srs. Plá, Puig y Marcillo, Espona y Bonmati concejals per aquells districtes, interessarse una mica per tant abandonat barri encara que cap d'ells hi visqui? No demanen empedrats nous, encara que molta falta hi fan y seria molt convenient per tant que també si pensés més que més haventse abontat quinats carrers de menos importancia y menos transit que 'ls que 'ns referim, pero si aixó no pot esser de moment, a lo menos influexin ab lo Sr. Arcalde que procuri l'arreglo del pont de las pescaterias y fassi que las brigades s'hi deixin veure de tant en tant, recordantli que aquells carrers son també de Girona, y que no tot lo cuydado s'ha de posar en lo barri del carril.

—Als pobles del Ampurdà perjudicats per las inundacions del mes passat els hi ha concedit lo Govern la friolera de deu mil pessetas. Si aquells pobles haguessin estat situats a Andalucia, ¿haurian vist que generós s'hauria mostrat lo Govern? Pro de Catalunya, qui s'hen recorda! ¿Deu mil pessetas! Y encara hauria sigut donadas per complaure al Diputat del Districte Sr. Vilallonga, que s'ha interessat perque's dongués una partida.

SECCIÓ LITERARIA

Mistral y 'l seu últim poema

(Continuació)

Quan Mireya, vencent tots los defalliments, arriba á Las San-
tas, cau de genolls á dins de la capella, y al cap de poch d' haver
comensat sa fervorosa pregaria perque li dongan aquell que de
tot son cor estima, se diu:

Ai de farsantello?
Qu' es?...lou paradi?
La glèiso grandis,
Un baren d' estello
Amount s' expandis!

O ieu benurouso!
Li Santo, moun Dieu!
Dins l' ér senso niéu
Davalon, courouso,
Davalon, vers ieu!...

O bèlli patrouno,
Bi vous, ben véral!
Escoundés li rai
Di vosti courouno,
O ieu mourirai!

Ay! tinch pampallugas?
Qu' es?...le paradi!
L' iglesia engrandix,
Y un regolf d' estrellas
D' amunt s' expandix!

Y que soch ditxosa!
Las Santas, Deu meu!
En l' aire sens nuvois
Devallan radiants,
Devallan per mí!...

Hermosas patronas,
Sou valtros, ja ho sé!...
Amaguen los raigs
De vostras coronas,
Sino m' moriré!

Quin enlluernament, y quina ingenuitat y candidés d' en-
lluernament! Es lo transport, la exaltació vident, tota innocent y
tota lluminosa: Y noteu aquestos tochs: la iglesia engrandeix...
aqueixa resplandor me mata: me sembla cosa d' un miratge ce-
lestial.

Y n' voleu de sensacions d' aquestas, d' esclats de llum y
sol? La poesia del Mistral n' es plena.

Mai de toun amour embriado,
De toun eterno soulelado
Aven, nautri peréu, esampa quaquí rai!

Santi clarour de l' impiété,
Escampas vous davans Mireio .

Dins de la llum inundadora y cándida
Escriuhen del passat l' historia augusta.

Y n' cito sols tres entre mil de tochs semblants. Per aqueix
sentiment del sol y la llum es per ahont millor se veu que la pe-
netració es fonda, y l' efecte del transport poderós, entre la natu-
ralesa y l' home, en tota aqueixa poesia.

Tant es aixis, que en son últim poema lo Mistral ha creat
dos tipus, al voltant dels que tot lo poema gira, tots fets d' una
especie de fascinació y transport de naturalesa, casi m' atreviria á
dir de potencia *naturant*. Aquestos tipus son la Aglora y l' primp-
cep Guillem. Al resseguirlos se sent la forsa poética capassa de
crear lo mito. Deixéumel considerar y presentar rapidament des-
de aquest punt de vista, que si no m' enganyo es lo que millor
fa sentir la seva poesia.

L' Anglora es la filla de las arenas del Rose, la sargantana
que hi viu, treballa y somnia, bevent lo sol, fruyntne l' aygua y
buscant las palletas d' or. Es la flor vermellosa d' aquell riu que
te tanta atracció pels que hi vinhen á las voras. «Ah! lis *attira-
men*, la poderosa forsa d' atracció, de l' aygua blava, quan la
sanç se remou á dins las venas!» A las vetllades sa mare 'ls diu
á la quitxala, guardéusen be de l' aygua enlluernadora, joga-
nera y enganyosa. Ay del que hi relisqués! Al fons del riu hi ha
un drach que s' endú á las noyas macas. Set anys va retenir á
una rentadora de Belcayre, que va tornar ab lo color trancat y
tota encantada —Y á l' Anglora també se la endurá... á un mon
d' exaltació y ensomni que congriará á ne 'ls seus sentits y á la
seva ánima. Voleu veure com se fa 'l miracle? Ella ni hi pensa ab
lo cuento de la rentadora mentres al de dia busca pallolas per l'
arena, saltant com una perdigana. Pero las nits li pesan quan jau
á la barraca ab los seus germanets y germanetas, per terra, á so-
bre un munt de fullas!

(Seguirá.)

Lo gall de la Sra. Tuyas

Totas las donas del poble ho deyan. Aquell any lo gall de la
Sra. Tuyas era el que s' enportava la palma. Y á fé que s' ho
mereixia, perque un altre gallis con aquell no l' haurian pas
trobat en deu horas a la rodona.

Y que n' estava de còfida la bona dona al sentir las alabanzas
que á la bestiola dedicavan tots los que la anavan á veure! Al prin-
cipi de criarlo quasi no gosava deixarlo sortir de casa, perque
comparat ab els demés del poble apenas s' hi notava diferencia, ab
gran afligiment de la Sra. Tuyas que ja comensava á perdre las
esperanzas de venjar-se de la fornera, la dona que 'ls anys ante-
riors era la que havia tingut las gallis de més anomenada y que
ab la Sra. Tuyas feya temps que se la portavan votada; pero un
més autes d' arribar á Nadal lo gall comensá á creixer y engrei-
xarse de tal manera que aviat féu la pols als altres. La nova
corregué pel poble y, avuy una y demá dos, no hi bagueu dona ni
doneta que no fés una visita al gall de la Sra. Tuyas. Lo Sr. Sis-
tachs que á la qualitat de ser marit de la Sra. Tuyas reunia la
de ser personificació verdadera de Sant Bonifaci, al principi, lo
gall li servia de entreteniment y com á medi de lliurar-se algunas
vegades de las urpas de sa muller, ja que l' única manera ab que
havia lograt amansarla era parlantli del gall; mes, ab lo temps,
cansat de sentir parlar tant del gall li agafá tal aburrimient que
encara no sentia que una vehina parlava ab la Sra. Tuyas ja 's
tapava las orellas y de sa boca sortian una ratxada d' oracions
ofertas á son patró perque 'l lliurés d' aquella bestiola que tant
fastigejat me 'l tenia; més d' una vegada ja havia estat á punt de
jugarli una mala partida, pero lo deturava l' recort de las mans
de sa muller que algun cop ab molta facilitat s' havian estampat en
sa cara, y á més, era lo que ell pensava: que 'n feré de matar
aquesta bestia si 'm queda la més grossa—y al pensar aixó mira-
va á la Sra. Tuyas.

Arribaren els encontorns de Nadal y lo gall anava creixent ab
gran contento de la Sra. Tuyas y enveja de la fornera y unas
quantas comares més que ab aquella feyan ali. A tot hora hau-
rian vist á la Sra. Tuyas á la porta de sa casa ab tres ó quatre
vehinas parlant del gall y ab la vista fixa á la casa del devant que
hi habitava la fornera.

Sap que diu l' envejosa?—que 's més gros el d' ella—deya
una.

—Y á mi m' ha dit que 'l gall de vosté no creix natural.—Y
á mi, saltava una tercera, que 'l Sr. Sistachs cada mati l' infla.

Totas aquestas cosas á la Sra. Tuyas li feyan posá 'ls cabells
de punta y dava gust sentir la manera com deixava anar la llen-
gua.—Miréu á la gran batxillera—deya mirant á la porta del de-
vant—la poca dellonsas, l' envejosa, es clar com que á n' ella li
deu haver quedat com un pollet, per aixó parla; fés com jo que 'l
tracto á cos de rey, pero com que ella li deu dar menjar per la
cua per aixó se li ha quedat menut, ja pot venir, ja, per Nadal,
que si no 'n tenen prou ab el seu els hi daré las potas del nostre,
no feria tant ella, la poca solta—y aixis per l' estil era cada dia,
ab gran sofriment del Sr. Sistachs que allá á un reconet de la
cunya continuava fort ab sas pregarias.

Un dia, una de las vehinas digné á la Sra. Tuyas:—¿Sap
que faria jo si fos de vosté? demá treya lo gall al carrer per ferli
agafá la rabieta.—Ja está dit—respongué la Sra. Tuyas—aixis
se convenserá de la superioritat del meu gall. Fugiu tots, com si
no més ne sabes ella d' engreixar gallis; la set ciencias, la sabia
Salomón. Y quin mal s' en volia haverme guanyat els demés
anys si lo que criava eran gallis gabatxos, d' aquells que ense-
nyántelsi 'l menjar ja s' engreixan. Demá ja 'l pot mirar al meu,
ja, y veurá que 's gall auténtich de la terra.

Al mati del dia següent, quan la Sra. Tuya sortí á la porta de
sa casa per veure si feya sol y deixar sortir lo gall, la fornera que
tenia noticia de la treta d' aquella, ja feya estona que vigilava; la
Sra. Tuyas tragué una cassoleta plena de blat de moro, doná una
llarga canya al Sr. Sistachs, que en aquell acte devia exercir lo
cárrech de guardiá de la bestiola, y féu sortir lo gall; vist aixó per
la fornera, obra las pantallas de sa casa y fa sortir al seu: los dos
gallis al veure 's s' esbalotan y comensan á darse picades; las donas
no poguentse contenir s' en van de la llengua, pero semblantloshi
que no n' hi havia prou ab haversen dit quatre de frescas, surten
fins al mitg del carrer, se sent la fressa d' unas quantas catxetas,
s' agarran y 'ls monyos comensavan á voleyar quan lo Sr. Sistachs
que al principi de la lluyta, s' aguantava quiet, veyent que durava
massa comensa á repartir cops de canya á las donas; aquestas, al
sentirse 'ls cops, paran de barellarse y com dos lleonas se tiran
sobre lo Sr. Sistachs que reb á un sol temps sas caricias, y men-
tres los tres rodavan per terra com una pilota, los gallis á uns
quants passos d' ells tot tranquilament anavan donant compte del
blat de moro de la Sra. Tuyas.

Frederich Gircós y Gaspar.

ANUNGIS JUDICIALS

EDICTO

En méritos de los autos de juicio declarativo de
menor cuantia, sobre reclamación de cantidades, pro-

movidos por don Baudilio Ferrer y Vila, propietario,
vecino de La Escala, contra don Joaquin Mornau y
Cros, de ignorado paradero, por el Sr. Juez de prime-
ra instancia de esta ciudad y su partido se ha proferi-
do la providencia que copiada á la letra así dice:

Providencia, Juez Sr. Castellví.—Gerona quince de
Diciembre de mil ochocientos noventa siete.—Unase á
sus autos el anterior escrito, expidase etc; y requiérase
al dendor don Joaquin Mornau y Cros, para que
dentro de seis días presente en Escribania los títulos
de propiedad de la casa embargada, cuyo requirimen-
to se hará por edictos en atención á ignorarse el pa-
radero de aquel, los cuales se fijarán en los estrados
del Juzgado y se insertarán en el Boletín Oficial de es-
ta Provincia y en el Diario de Gerona y Lo Geronés que
se publican en esta Capital. Lo mandó y firmó SS^a doy
fé. Castellví. Ante mí Carlos Crehuet.

Y para que sirva de notificación y requerimiento
al referido don Joaquin Mornau y Cros cuyo paradero
se ignora, expido la presente cédula en forma de edic-
to en Gerona á quince de Diciembre de mil ochocien-
tos noventa y siete.—El Escribano, Carlos Crehuet.

CENTRE CATALANISTA DE GERONA

Y SA COMARCA

Avis als socis

En compliment de lo disposat pels Estatuts se
convoca als socis pera la Junta General ordinaria que
tindra lloch demá diumenge á dos quarts de quatre de
la tarde en lo local del Centre, y en la quina s' ha de
procedir á la renovació de cárrechs de la Junta Direc-
tiva.

Gerona 23 de Dezembre de 1897.—P. A. de la
J. D.—Lo Secretari, Joan Viñas.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del día 24 de Dezembre

Especies.	Mesures.	Pesseles
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'00
Mestall.	»	18'50
Ordi.	»	95'
Segol.	»	00'
Cívada.	»	9'
Besses.	»	14'
Mill.	»	16'00
Panis.	»	9'
Blat de moro.	»	15'00
Llobins.	»	9'
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	13'50
Fassols.	»	25'
Monjetes.	»	21'75
Ous.	Dotzena.	1'40

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Disapte 25.—La Nativitat de Nostre Senyor Jesucrist.
Diumenge, 26.—S. Esteve.
Dilluns, 27.—S. Joan apostol.
Dimars, 28.—Los Sants Ignocents.
Dimecres, 29.—S. Tomás Canturiense.
Dijous, 30.—Sta. Anisia mr.
Divendres, 31.—St. Silvestre p.
Dissapte, 1.—La Circumcisió del Senyor.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la Iglesia de las Beatas

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferreria Vella 5.—Gerona

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Matí	Tarde
Correu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.^a, 2.^a y 3.^a, el de cárrega de 3.^a y el rápit de 1.^a y 2.^a

De Gerona á Port-Bou

	Matí	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.^a, 2.^a y 3.^a el de cárrega y mixte de 2.^a y 3.^a y el correu de 1.^a y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Matí	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.^a y 2.^a classe.

De San Feliu á Gerona

	Matí	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost).		5'40

LINEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Matí	Tarde
Núm. 2.	9'40	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.^a y 3.^a classes

De Amer á Salt (Gerona)

	Matí	Tarde
Núm. 4.	7'40	
Núm. 3.		1
Núm. 5.		4'30

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglés, La Sella y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)

Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LA PREVISIÓN ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l'any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa del Carril, 6, 2.^{on} Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	matí.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'49 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línea.	5'30	
San Feliu de Guixols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30	m.
San Aniol y sa línea.	7'00	m.
Estanyol y sa línea.	7'00	m.

SORTIDAS

3'49	tarde
7'00	matí
8'48	m. y 8'00 nit.
11'00	m.
11'00	m.
9'00	m. y 6'00 tarde
40'00	m.
10'00	m.
10'00	m.

BACNH VITALICI DE ESPANYA

LA PREVISIÓN

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyias de segurs sobre la vida reunidas
Carrer Ample, núm. 64
BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

45.000,000 DE PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235,908'05 pssetes

Capitals assegurats desde la fundació
de las C.^{as} fins al 30 Juny 1897. 195.906,957'44

Pagat per sinistres, pólissas vensudas
y altres comptes fins igual data. 12.691,707'02

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderch y Bacó

Representant en la Capital

Anicet Palahi

Agents en la mateixa

Toribi Corominas.—Narcis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguia Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té ni val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprent específich. se usa en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTREPOL.

GERONA

Son tinturas superiores
las que en Máximo fabrica:
tenyintse ab elles, senyors
un vell, troba sense esforços
dona jove, guapa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA"

NEW

Redacció y Administració. Cort-Real, únn. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona. 1 pesseta trimestre

Fora. 1'25 id. id.

Estranger. 1'50 pessetas trimestre

Un número sol. 0'10 id.